

ΑΡΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

ΛΑΤΙΝΙΚΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Παρατηρήσεις & Ασκήσεις Συντακτικού

Εκδόσεις [schooltime.gr](https://www.schooltime.gr)

Ο Άρης Ιωαννίδης γεννήθηκε το 1973 στο Βόλο. Το 1991 εισήχθη στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, απ' όπου έλαβε το πτυχίο του το 1995. Από το 1996 ασχολήθηκε με ιδιαίτερα μαθήματα, ενώ από το 2006 διευθύνει το «Φιλολογικό και Οικονομικό Φροντιστήριο», στο Βόλο με δύο εκπαιδευτήρια.

Επικοινωνία: 24210-23227

ΑΡΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

ΛΑΤΙΝΙΚΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Παρατηρήσεις & Ασκήσεις Συντακτικού

Εκδόσεις [schooltime.gr](https://www.schooltime.gr)

Άρης Ιωαννίδης «Λατινικά Γ' Λυκείου, Ανθρωπιστικών Σπουδών/Παρατηρήσεις & Ασκήσεις Συντακτικού»

Ιούνιος 2018, Έκδοση Β'

© Άρης Ιωαννίδης

© schooltime.gr για την παρούσα έκδοση

Εκδοτική επιμέλεια - Σελιδοποίηση: Γιώργος Β. Σκάθαρος

Σχεδιασμός εξωφύλλου - Σελιδοποίηση: Εκδόσεις schooltime.gr

Εκδόσεις schooltime.gr, Σειρά «Εκπαίδευση»

Τηλ.: 6977554086, 6974375556

Ηλεκτρονική επικοινωνία: info@schooltime.gr, publications@schooltime.gr

website: www.schooltime.gr

Το παρόν έργο διατίθεται στο κοινό δωρεάν σε μορφή ψηφιακού βιβλίου (pdf) αποκλειστικά μέσω του δικτυακού τόπου schooltime.gr.

Επιτρέπεται η ολική αναπαραγωγή του έργου, η διανομή και η παρουσίασή του στο κοινό κατόπιν έγγραφης άδειας του Εκδότη και υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις: Αναφορά των δημιουργών - πηγής προέλευσης, μη εμπορική χρήση.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ ΛΑΤΙΝΙΚΩΝ

(ΓΙΑ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΕΣ)

Μια τελευταία χρήσιμη επανάληψη του συντακτικού μέσα από ασκήσεις και παρατηρήσεις. Σε μερικές από τις ασκήσεις υπάρχουν διευκρινίσεις (κυρίως μέσα από το βιβλίο του καθηγητή) αλλά και απαντήσεις, καθώς τα συγκεκριμένα συντακτικά φαινόμενα χρήζουν – κατά τη γνώμη μου – ιδιαίτερης προσέγγισης. Στις περισσότερες όμως δεν υπάρχουν απαντήσεις, ως ευκαιρία για μία καλή τελευταία επανάληψη.

- Να μετατρέψετε τις προτάσεις σε απαρεμφατικές με εξαρτήσεις τα ρήματα που δίνονται παρακάτω:
Repente Perseus calceis pennatis advolat;
Scriptor dicit...
Perseus narrat...
Perseus narratur...
β. Να μετατρέψετε την πρόταση “ Illi neminem viderant” σε απαρεμφατική με εξάρτηση:
 - από τη φράση “scriptor narrat”
 - από τον κατάλληλο παθητικό τύπο του ρήματος “dicor” (προσωπική σύνταξη).
- Να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική:
Neptunus iratus ad oram Aethiopiae urget beluam marinam.
β. Στις παρακάτω προτάσεις να τρέψετε την ενεργητική σύνταξη του απαρεμφάτου σε παθητική:
 - quis possit diligere eum
 - quod Tarquinius dixisse ferunt exulantem.

- Legatos omnes frumentum in castra importare iubet (απάντηση: frumentum in castra importari iubet : έχουμε εκφορά διαταγής με τελικό απαρέμφατο. Όταν η διαταγή εκφέρεται με ενεργητικό τελικό απαρέμφατο, δηλώνεται το υποκείμενο του σε αιτιατική, καθώς δίνεται έμφαση στο πρόσωπο που πρόκειται να εκτελέσει τη διαταγή. Όταν όμως η διαταγή εκφέρεται με παθητικό τελικό απαρέμφατο, δίνεται έμφαση στην πράξη, οπότε συνήθως παραλείπεται το πρόσωπο, το οποίο έχει τραπεί σε ποιητικό αίτιο. Η σύνταξη αυτή είναι συνηθισμένη σε στρατιωτικές διαταγές, απαγορεύσεις κτλ.)

3. α. Να μετατρέψετε την παθητική σύνταξη σε ενεργητική:
Ab his in castra delatus es tristis et trepidus.

β. Στις παρακάτω προτάσεις να τρέψετε την παθητική σύνταξη του απαρεμφάτου σε ενεργητική:

- is fores reserari eosque intromitti iussit.
- multi [...] crudeliter et regie (a me) id factum essedicerent.

γ. Να χρησιμοποιηθεί το παθητικό απαρέμφατο στη θέση του ενεργητικού και να γίνουν οι απαραίτητες αλλαγές:

- Germani mercatores vinum ad se importare non sinunt
- Caesar milites arma in castra importare iubet

4. Vinum a mercatoribus ad se importari non sinunt : να κάνετε πλήρη συντακτική ανάλυση των όρων της πρότασης

5. α. Να αναδιατυπωθεί η φράση: «in exilio fuerat» , ώστε να εκφράζεται η στάση σε τόπο, αντικαθιστώντας το «in exilio» από : α) Roma β) Carthago γ) Italia

β. Να εντοπίσετε όλους τους προσδιορισμούς του τόπου (απλούς – εμπρόθετους) και να τους χαρακτηρίσετε πλήρως.

γ. *domum*: να αντικατασταθεί ο τύπος με την κατάλληλη πτώση, ώστε να δηλώνεται η στάση σε τόπο και η απομάκρυνση από τόπο.

[Η τοπική αφαιρετική του ουσιαστικού *locus*, όταν συνοδεύεται από επιθετικό προσδιορισμό, απαντά συνηθέστερα απρόθετη παρά εμπρόθετη, π.χ. *multis (in) illis locis* (Βιβλίο καθηγήτη)]

6. α. Να αναλύσετε τη μετοχή σε δευτερεύουσα πρόταση :*is Gallos iam abeuntes secutus est*

β. *Brenno duce Galli urbem Romam everterunt* : να αναλύσετε την ιδιόμορφη αφαιρετική απόλυτη σε δευτερεύουσα χρονική πρόταση με εισαγωγή :

- τον *cum* (ιστορικό-διηγηματικό)
- τον *cum* (καθαρά χρονικό)

γ. Να αναλύσετε σε δευτερεύουσες αιτιολογικές προτάσεις τις μετοχές των παρακάτω προτάσεων, έτσι ώστε να δηλώνουν αντικειμενική αιτιολογία: *Tum Ennius indignatus [...] inquit.*

δ. Να αντικατασταθούν οι απόλυτες αφαιρετικές από τον ιστορικό *cum* με υποτακτική του υπερσυντελικού π.χ. *Caco interfecto Hercules ex Italiā discessit: Cum Hercules Cacus interfecisset, ex Italiā discessit.*

Delētis legionibus : Galli Rōmam evertērunt

ε. *desideranti*: Να αναλυθεί η αιτιολογική μετοχή σε δευτερεύουσα πρόταση με όλους τους δυνατούς τρόπους.

στ. *Audita salutatione*: Να αναγνωρισθεί η μετοχή και να μετατραπεί στην αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση με όλους τους δυνατούς τρόπους.

7. α. Nam Pisaurum dicitur, quod illic aurum pensatum est :
να αναγνωρίσετε πλήρως τη δευτερεύουσα πρόταση (είδος, συντακτική θέση, εισαγωγή, εκφορά και δικαιολόγησή της)

β. Να γράψετε τις δευτερεύουσες προτάσεις στις οποίες ανήκει καθένα από τα ρήματα ... και να τις χαρακτηρίσετε συντακτικά (είδος, εισαγωγή, εκφορά, συντακτικός ρόλος).

8. Να αναγνωρίσετε όλους τους (επιρρηματικούς) προσδιορισμούς (χρόνου, τρόπου, ποσού...) του αποσπάσματος ... του κειμένου.

9. α. Paucis post diebus... tertio post die... : να διατυπώσετε τους προσδιορισμούς με άλλο ισοδύναμο τρόπο.

β. post victoriam Actiacam :

- να αντικαταστήσετε την πρόθεση «post», ώστε να δηλώσετε το «πριν»
- να αντικαταστήσετε τον εμπρόθετο προσδιορισμό με δευτερεύουσα πρόταση

γ. Στην παρακάτω πρόταση να μετατρέψετε την υπογραμμισμένη φράση σε ισοδύναμη έκφραση (που να έχει το ίδιο νόημα): Atqui ante tertium diem scitote decerptam esse Carthagine.

δ. Post bellum Actiacum: να εκφράσετε το χρόνο με επιρρηματικό προσδιορισμό

ε. Paucis post diebus: να εκφράσετε το χρόνο με εμπρόθετο προσδιορισμό

10. α. Ego cum te quaererem, ancillae tuae credidi te domi non esse :να συμπτύξετε τη δευτερεύουσα πρόταση σε μετοχή.

β. Να μετατραπούν οι προτάσεις που έχουν πλάγια γράμματα σε μετοχικές με απόλυτη αφαιρετική. Να δηλωθεί το ποιητικό αίτιο όπου χρειάζεται.

Π.χ.: *Galli urbem occupaverunt; Romani discesserunt* = *Urbe occupata a Gallis Romani discesserunt.*

Galli pecuniam acceperunt; Galli abierunt.(*accipio–cepi, -ceptum, -cipere, 3**)

γ. Να μετατραπούν οι προτάσεις που έχουν πλάγια γράμματα, στην ιδιόμορφη απόλυτη αφαιρετική,

π.χ. *Brennus dux Gallorum erat.**Galli Romam everterunt* = *Brenno duce Galli Romam everterunt.*

Cicero et Antonius consules erant. Catilina contra patriam coniuravit.

11.α. *Acippe nunc quid postea Nasica fecerit* : Να εκφράσετε την απαγόρευση με όλους τους πιθανούς τρόπους.

β. Να μετατρέψετε τις καταφατικές κύριες προτάσεις επιθυμίας που ακολουθούν σε απαγόρευση, με όλους τους δυνατούς τρόπους: *Itaque cavete periculum, tutamini patriam ... Fiduciam deponite.*

12.Να αναγνωριστούν συντακτικώς τα απαρέμματα του αποσπάσματος...

13. α. *Homo es impudens. Ego cum te quaererem, ancillae tuae credidi te domi non esse;* : να μετατρέψετε τη δεύτερη κύρια πρόταση σε:

- δευτερεύουσα αιτιολογική που θα δηλώνει αιτιολογία πραγματική-αντικειμενικά αποδεκτή
- δευτερεύουσα αιτιολογική που θα δηλώνει αιτιολογία ως αποτέλεσμα εσωτερικής λογικής διεργασίας.

β. *Cato attulit quodam die in curiam ficum praecocem ex Carthagine ostendensque patribus inquit.* : να μετατρέψετε

την πρώτη κύρια πρόταση σε δευτερεύουσα χρονική που θα δηλώνει το προτερόχρονο:

- με το σύνδεσμο *postquam*
- με το σύνδεσμο *cum* (ιστορικό-διηγηματικό)

γ. *Sutor dicere solebat «Oleum et operam perdidit»* : να μετατρέψετε την πρώτη κύρια πρόταση σε δευτερεύουσα υποθετική, ώστε να δηλώσετε:

- ανοιχτή υπόθεση στο παρελθόν
- υπόθεση δυνατή ή πιθανή.

14. Να αναγνωριστούν συντακτικά οι απρόθετες γενικές, (δοτικές, αιτιατικές, αφαιρετικές) του κειμένου...

15. *Devertit ad eum* : να εκφράσετε :

- προτροπή
- απαγόρευση (με όλους τους δυνατούς τρόπους στο β' ενικό πρόσωπο).

16. *Id exemplum sutorem quendam incitavit, ut corvum doceret parem salutationem* : να μετατρέψετε τη δευτερεύουσα πρόταση σε τελικό απαρέμφατο (ισοδύναμος τρόπος εκφοράς του σκοπού)

17. α. *Fortior hoste* : να διατυπώσετε με άλλο τρόπο τον β' όρο σύγκρισης

β. *dixit ... videri tamen ea sibi duriora et acerbiora* : να εξηγήσετε το φαινόμενο της απόλυτης σύγκρισης

γ. *...ferociores...*: να χαρακτηρίσετε συντακτικά τον τύπο και να αιτιολογήσετε το συντακτικό φαινόμενο που παρατηρείτε.

δ. Να συμπληρωθεί ο β' όρος σύγκρισης και με τους δύο τρόπους εκφοράς:

Marcella festivior erat(*Porcia*).(*ΨΕΒ*)

ε. *Quam ipsum fieri*: Να εντοπίσετε τον α' όρο σύγκρισης

18. α. Ut singularis proelii eventu cernatur: να δηλωθεί ο σκοπός με όλους τους δυνατούς τρόπους
 β. eoque modo exercitum alacrem in pugnam misit : να δηλωθεί ο σκοπός με όλους τους τρόπους.
 γ. Να αντικατασταθούν τα σουπίνα με τις εκφράσεις [ή τρόπους] του σκοπού: salutatum,captum,admiratum
 δ. Να αντικατασταθεί το σουπίνο ή το εμπρόθετο γερούνδιο από τελική πρόταση· π. χ spectatum veniunt = veniunt, ut spectent. Να εφαρμοστεί η ακολουθία των χρόνων: Praedones salutatum venerunt. =
19. Να διατυπώσετε με άλλο τρόπο την έκφραση: cuius opera (το όργανο ή το μέσο, όταν πρόκειται για πρόσωπο εκφέρεται με την πρόθεση per+αιτιατική ή με τις αφαιρετικές του μέσου opera, beneficio, auxilio + γενική υποκειμενική. Άρα, η απάντηση: per quem)
20. Fortior hoste, hasta eum transfixit : να μετατρέψετε το επιρρηματικό κατηγορούμενο σε δευτερεύουσα αιτιολογική πρόταση που θα δηλώνει αιτιολογία πραγματική, αντικειμενικά αποδεκτή
21. Tum Scipio, cum se ipsum captum venisse eos existimasset, praesidium domesticorum in tecto conlocavit : να μεταφέρετε το ρήμα της κύριας πρότασης σε χρόνο ενεστώτα, χωρίς να μεταβάλετε τη χρονική σχέση των δύο προτάσεων.
22. Ille se in scamno assidentem apud focum et ex ligneo catillo cenantem eis spectandum praebuit :
- να αναγνωρίσετε συντακτικά τις μετοχές
 - να τις μετατρέψετε σε ειδικά απαρέμφατα.
23. ...ut tragulam mitteret: Η δευτερεύουσα βουλευτική πρόταση να αντικατασταθεί από ισοδύναμο τύπο (τελικό απαρέμφατο).

24. Qui spem Catilinae mollibus sententiis aluerunt : να μετατρέψετε τον επιθετικό προσδιορισμό σε δευτερεύουσα αναφορική πρόταση

25. α. Quorum auctoritatem secuti multi, non solum improbi verum etiam imperiti, si in hunc animadvertissem, crudeliter et regie id factum esse dicerent :

- να αναγνωρίσετε το είδος του υποθετικού λόγου
- να τον μετατρέψετε σε υπόθεση δυνατή ή πιθανή

β. quodsi ... ceciderunt→intellegitur: Να μεταφέρετε τον υποθετικό λόγο στα άλλα είδη.

26. ego nisi reperissem, Roma non oppugnaretur :

- η κύρια πρόταση να δηλώνει το πραγματικό στο παρόν
- και οι δύο προτάσεις από αρνητικές να μετατραπούν σε καταφατικές.

27. Ego, cum te quaererem, ancillae tuae credidi: να εντοπίσετε το είδος του «cum» και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας

28. α. Να δικαιολογήσετε τον χρόνο της υποτακτικής της δευτερεύουσας πρότασης: Interrogo vos quando putetis ...

β. ut tragulam mitteret: να εξηγήσετε την ιδιομορφία που παρουσιάζεται στην ακολουθία των χρόνων

29. α. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τα γερούνδια στις προτάσεις που ακολουθούν: Tum adulescens viribus suis confisus et cupiditate pugnandi permotus, iniussu consulis in certamen ruit... Tandem puella, longa mora standi fessa, rogavit materteram.

β. Να συμπληρωθεί ο κατάλληλος τύπος του γερουνδίου

Adulescens cupidus..... erat (proelior)

Adulescens ad ruit (certo)

Adversarius peritus..... erat (bello) (ΨΕΒ)

30. Να μετατρέψετε τις δευτερεύουσες βουλητικές προτάσεις που ακολουθούν σε κύριες προτάσεις επιθυμίας:

- Legatum monet ut epistulam adliget.
- Is edixit ut omnes pugna abstinerent.

31. α. Να αναγνωρίσετε το είδος της αυτοπάθειας στα ακόλουθα παραδείγματα:

- Tum adulescens, viribus suis confisus [...] in certamen ruit.
- Tum Scipio, cum se ipsum captum venisse eos existimasset [...].

β. Ingenium eius fovebat: να αντικατασταθεί το eius με τον κατάλληλο τύπο της αντωνυμίας suus-a -um. Ποια η διαφορά στη σημασία;

γ. Forma sua: να γράψετε τη φράση με τέτοιο τρόπο, ώστε να δηλώνει κτήση χωρίς αυτοπάθεια.

δ. Belua ad Andromedam se movet: να αποδώσετε τη φράση se movet με ισοδύναμο τρόπο (απάντηση: movetur) / ...et in fluminibus lavantur (απάντηση: το ρήμα lavantur εκφράζει στη συγκεκριμένη φράση ευθεία/άμεση αυτοπάθεια (χωρίς έμφαση. Άρα: (Germani) in fluminibus se lavant).

ε. (speculators) nostri: να εκφράσετε την αυτοπάθεια για το γ' πρόσωπο (...sui)

στ. ...ad se importari non sinunt (Germani): να εξηγήσετε το συντακτικό φαινόμενο (έμμεση αυτοπάθεια, καθώς το se αναφέρεται στο εν. υποκείμενο Germani της κύριας πρότασης, ενώ το ίδιο βρίσκεται σε απαρεμφατική φράση)

ζ. Respondit ille se esse Orcum...: να εξηγήσετε το είδος αυτοπάθειας που έχουμε στην πρόταση (άμεση ή έμμεση: έμμεση, καθώς το se αναφέρεται στο υποκείμενο ille της κύριας πρότασης, ενώ το ίδιο βρίσκεται σε απαρεμφατική φράση)

η. Να δικαιολογηθεί η χρήση της κτητικής αντωνυμίας στη φράση: ... Claudius quinquagesimo anno aetātis suae

θ. Να επιφέρετε τις αλλαγές που απαιτούνται στην πρόταση (...) προκειμένου να δηλώνεται η αυτοπάθεια, μεταφέροντας το ρήμα σε α' και σε β' ενικό πρόσωπο στον ίδιο χρόνο και με υποκείμενο στο ίδιο γένος.(ΟΕΦΕ)

ι. Πώς μπορεί να δηλωθεί με διαφορετικό τρόπο η (άμεση) αυτοπάθεια στο ρήμα nutriuntur; (Για την έκφραση της άμεσης αυτοπάθειας μπορεί να χρησιμοποιηθεί για έμφαση, ο ενεργητικός τύπος του ρήματος με την αιτιατική της προσωπικής αντωνυμίας: nos lavamus...)

32.Προσοχή σε ασκήσεις με αλληλοπάθεια...

α. Να μεταφράσετε στα λατινικά τις ακόλουθες προτάσεις: Οι Γερμανοί συναγωνίζονται ο ένας τον άλλο. (certo1)

β. Να εκφράσετε την αλληλοπάθεια με εναλλακτικό τρόπο στην παρακάτω φράση...

γ. Να εκφράσετε την αλληλοπάθεια για το α' πληθυντικό πρόσωπο με το ρήμα ... σε χρόνο παρατατικό

[Για την έκφραση της αλληλοπάθειας υπάρχουν και οι εξής εναλλακτικές συντάξεις: alius alium amat (προκειμένου για πολλούς), alter alterum amat (προκειμένου για δύο πρόσωπα). Επίσης, με επανάληψη

του ουσιαστικού (homo hominem amat) και με το επίθετο mutuus(αμοιβαίος) στον κατάλληλο τύπο, π.χ mutuo amore devinctisunt (Βιβλίο καθηγητή)]

33.α. Να αναγνωρίσετε το είδος του αιτίου που υπάρχει στις προτάσεις που ακολουθούν:

- [...] qui diu apud Ardeam in exilio fuerat propter Veientanam praedam [...].
- Congrediamur, ut singularis proelii eventu cernatur.
- Ille se [...] eis spectandum praebuit.

β. Propter inopiam: πώς μπορεί να δηλωθεί διαφορετικά η αιτία;

γ. Ob monstrum: να αποδοθεί η επιρρηματική σχέση με άλλο τρόπο.

34. Στις παρακάτω προτάσεις να εντοπίσετε το υποκείμενο των απαρεμφάτων και να δικαιολογήσετε την πτώση του:

- Exclamavit Nasica se domi non esse.
- Quando hanc ficum decerptam esse putetis ex arbore.
- Neminem credideritis patriae consulturum esse.
- (Sutor) eum instituerat haec dicere.

35. Η πρόταση ultimis....tenebat (κείμενο 5) να ξαναγραφεί με το ρήμα στα υπόλοιπα πρόσωπα της οριστικής του παρατατικού και με τις απαραίτητες μετατροπές του suae και se π.χ. Ultimis annis vitae meae in Campaniā me tenebam.

36. Silius Italicus, poeta epicus: να αναλυθεί η παράθεση σε δευτερεύουσα αναφορική πρόταση.

37. Να μετατρέψετε τα επίθετα στις παρακάτω προτάσεις σε αναφορικές προτάσεις. Π.χ. civitas libera = civitas, quae libera est....lex valida=

38. Σε τι διαφέρουν από συντακτική άποψη οι προσδιορισμοί in castra και in hibernis;

39. Ex quibus: να δοθεί η ισοδύναμη έκφραση αυτού του εμπρόθετου προσδιορισμού (απάντηση: Quarum γενική διαιρετική) (Η εμπρόθετη – με το ex ή de – αφαιρετική αντί για τη γενική διαιρετική, μπορεί να χρησιμοποιηθεί με το συγκριτικό και το υπερθετικό των επιθέτων, με τα αριθμητικά και τις αντωνυμίες. Επίσης, χρησιμοποιείται υποχρεωτικά ο εμπρόθετος προσδιορισμός όταν το διαιρεμένο όλο είναι άκλιτο αριθμητικό, π.χ. tres ex quator).

40.α. Να συμπληρωθεί το postquam ή το ubi:

-Hannibal Saguntum expugnavit, in Italiam erant
- Terror (τρόμος) Romanos occupavit,.....cladem Cannensem audiverunt.
- bellum componere frustra cupivit, cum P. Scipione dimicavit.

β. ut veni ad urbem: να αντικαταστήσετε το σύνδεσμο ut με τον ιστορικό – διηγηματικό σύνδεσμο cum και να κάνετε τις απαραίτητες αλλαγές στη δευτερεύουσα πρόταση.

41. Να αντικατασταθούν οι πλάγιες λέξεις ή φράσεις με τον κατάλληλο εμπρόθετο προσδιορισμό του ob ή του propter:

- *Disputatio* Galli exercitum alacrem in pugnam misit:

Ob..... Galli exercitus alacer pugnavit.

42. *Locis frigidissimis*: να αποδώσετε ισοδύναμα τη φράση.

(Ισοδυναμεί με δευτερεύουσα επιρρηματική εναντιωματική πρόταση: *Etsi (in) locis frigidissimis vivunt.*)

43. Να χαρακτηριστούν από συντακτική άποψη οι μετοχές του κειμένου (α) σύγχρονο, προτερόχρονο, υστερόχρονο, (β) επιθετικές, επιρρηματικές (είδος), κατηγορηματικές (γ) να υποδειχτεί το υποκείμενό της.

44. Να δικαιολογηθεί ο χρόνος των προτάσεων του κειμένου *quid...fecerit* και *quid responderit* με βάση τους κανόνες της ακολουθίας.
45. Να εντοπιστούν οι δευτερεύουσες προτάσεις του κειμένου, να χαρακτηριστούν και να δικαιολογηθεί ο τρόπος εισαγωγής και εκφοράς της.
46. α. Να αντικατασταθεί η γενική της ιδιότητας μαζί με το επίθετο που τη συνοδεύει από επίθετο στον υπερθετικό βαθμό· π.χ. *Homo magnae sapientiae* = *homo sapientissimus* (το αντίστοιχο επίθετο δίνεται μέσα σε παρένθεση)
homo magnae nobilitatis (*nobilis*) =
 β. Να αντικατασταθεί ο υπερθετικός του επιθέτου από τη γενική της ιδιότητας π.χ. *statua pulcherrima* (*magna pulchritudo*) = *magnae pulchritudinis*
47. Να αντικατασταθεί από σουπίνο σε *-um* το εμπρόθετο γερούνδιο· π.χ. *venerunt ad spectandum* = *venerunt spectatum*. *Legatos miserunt ad orandum*. (*oro* = παρακαλώ)
48. Να αντικατασταθεί το εμπρόθετο γερούνδιο από το σουπίνο σε *-u*· π.χ. *facile est ad credendum* = *facile est creditu*. *Facile est ad intellegendum*. = (*ο. intellego*)
49. Στις παρακάτω τελικές και συμπερασματικές προτάσεις να αντικατασταθεί ο σύνδεσμος *ut* από τον κατάλληλο τύπο της αναφορικής αντωνυμίας *qui*, *quae*, *quod*.
Praedones venerunt, ut Scipionem admirarentur.
50. Ποιες από τις παρακάτω προτάσεις είναι τελικές και ποιες βουλητικές; *Id exemplum sutorem incitavit, ut corvum doceret* (μάθ. XXIX) (ΨΕΒ)
51. Να μετατραπούν οι παρακάτω κύριες προτάσεις σε βουλητικές εξαρτώμενες από το ρήμα που είναι μέσα σε παρένθεση. Προσοχή στην ακολουθία των χρόνων!

Epistulam conscriptam Graecis litteris mittit (Caesar constituit πρκ.) (ΨΕΒ)

52. Να συμπληρωθούν τα κενά με τον σωστό προσδιορισμό του χρόνου:

Licinus Athenis remansit. (pauci dies)

..... Licinus in Asiam abiit. (post + pauci dies)

..... Aesopus magno dolore adfectus est. (ille dies)

53. α. Να αντικατασταθεί το debeo + απαρέμφατο (= οφείλω να, πρέπει να) από τον αντίστοιχο τύπο της παθητικής περιφραστικής συζυγίας. Να δηλωθεί και το ποιητικό αίτιο· πχ. Vulnera sanare debemus = vulnera nobis sananda sunt.

Fortes viros imitari debemus.

Rem publicam bene gerere debent. (illi)

Animum conformare debeo.

Homines excellentes colere debetis. (ΨΕΒ)

β. Να μετατρέψετε τις φράσεις που ακολουθούν σε ισοδύναμες με το debeo + απαρέμφατο:

Caesar salutandus est nobis: Nos debemus salutare Caesarem.

Cacus interficiendus erat Herculi: Hercules debebat Cacus interficere. (ΨΕΒ)

γ. Boni viri libenter leges servant: να γίνει η σύνταξη απαρεμφατική με εξάρτηση το ρήμα debeo και στη συνέχεια να τραπεί η σύνταξη σε παθητική [απάντηση: Boni viri debent libenter leges servare ... Bonis viris libenter leges servandae sunt (παθητική περιφραστική συζυγία σε προσωπική σύνταξη, καθώς το απαρέμφατο servare είναι μεταβατικό με αντικείμενο σε αιτιατική «leges»)]

54. Να αντικατασταθεί ο προσδιορισμός του αιτίου που δηλώνεται με εμπρόθετο ή αφαιρετική από αιτιολογική πρόταση π.χ. homo punitus est propter suam audaciam (θράσος) = homo punitus est (τιμωρήθηκε), quod audax (θρασύς) erat. Να δικαιολογηθεί η έγκλιση της αιτιολογικής πρότασης και η ακολουθία των χρόνων (αν χρειάζεται).

Milites timore arma abiciunt (timeo) = Milites arma abiciunt, quod timent.

Adulescens cupiditate pugnandi periit (cupio pugnāre) = Adulescens periit, quoniam pugnāre cupiebat.

Οι παραπάνω προτάσεις εκφράζουν πραγματική αιτιολογία και για αυτό εκφέρονται με οριστική. Οι σύνδεσμοι quod, quia, quoniam μπορούν να χρησιμοποιηθούν εναλλακτικά. (ΨΕΒ)

55. Να δικαιολογηθεί η υποτακτική έγκλιση στις αναφορικές προτάσεις του κειμένου.

56. α. Να συνδεθούν οι παρακάτω προτάσεις όπως στο παράδειγμα που ακολουθεί: Ille plane loquitur. Ego plane loquor → Ille tam plane loquitur quam ego.

Tu dilucide loqueris. Nos dilucide loquimur. → Tu tam dilucide loqueris quam nos (ΨΕΒ)

57. Να εντοπίσετε τους βασικούς όρους της πρότασης...

58. Να γράψετε την επιρρηματική σχέση που εκφράζουν οι εμπρόθετοι και τον όρο που προσδιορίζουν...

59. Να εντοπίσετε και να χαρακτηρίσετε τους ονοματικούς (ομοιόπτωτους – ετερόπτωτους) προσδιορισμούς του κειμένου, αναφέροντας τον όρο τον οποίο χαρακτηρίζουν.

60. Να εντοπίσετε στο κείμενο τις προτάσεις που συνδέονται παρατακτικά και να δηλώσετε το είδος της σύνδεσης...

61.... Να επαναδιατυπώσετε την πρόταση, ώστε να δηλώνει:

- Απορία ή αμηχανία, δισταγμός, αγανάκτηση, έκπληξη (=παρόν – υποτακτική ενεστώτα, παρελθόν – υποτακτική παρατατικού / απορηματική υποτακτική)
- Προτροπή ή αποτροπή (=σε α' πληθυντικό πρόσωπο, συνήθως υποτακτική ενεστώτα – προτρεπτική υποτακτική)
- Ευχή πραγματοποιήσιμη (= υποτακτική ευχετική, ενεστώτα ή παρακειμένον)
- Ευχή ανεκπλήρωτη ή απραγματοποιήσιμη (= υποτακτική ευχετική, παρατατικός ή υπερσυντέλικος)
- Προσταγή (= υποτακτική επιτακτική, συνήθως σε γ' πρόσωπο ενεστώτα)
- Απαγόρευση (=υποτακτική απαγορευτική, συνήθως προτάσσεται το απαγορευτικό μόριο ne)
- Παραχώρηση ή συγκατάθεση (= υποτακτική παραχωρητική, συνήθως σε ενεστώτα, σπάνια σε παρακείμενο)

62.Να αναγνωρίσετε το συντακτικό ρόλο των σουπίνων του κειμένου...

63... Να επαναδιατυπώσετε την πρόταση ώστε να δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν, σύμφωνα με την ακολουθία των χρόνων.

64.Quam ob rem: κύρια ή δευτερεύουσα η πρόταση και γιατί;

65.Προσοχή: η γενική της αξίας (με ρήματα που σημαίνουν εκτιμώ, υπολογίζω, αγοράζω, πουλώ...) δηλώνει την αφηρημένη αξία (υλική ή ηθική), ενώ η αφαιρετική της αξίας δηλώνει τη συγκεκριμένη αξία.

66.Tum Sulpicius Gallus ...exercitum alacrem in pugnam misit: τι δηλώνει από συντακτική άποψη ο εμπρόθετος

προσδιορισμός και να δηλωθεί η ίδια επιρρηματική σχέση με εμπρόθετη γενική γερουνδίου (ΟΕΦΕ)

67. Να συμπληρώσετε τον πίνακα που ακολουθεί με τις παρακάτω λέξεις: *aetate, natu...* (ΟΕΦΕ)

Αφαιρετική

Κυρίως	Τοπική	Οργανική

68. Στην πρώτη από τις ακόλουθες περιόδους (...) να αντικαταστήσετε τον *cum* τον ιστορικό – διηγηματικό με τον *cum* τον αντίστροφο, επιφέροντας τις αλλαγές που απαιτούνται... (ΟΕΦΕ)

69. *Caesaris multum interfuit corvum emere*: να αντικαταστήσετε το τελικό απαρέμφατο από δευτερεύουσα ουσιαστική πρόταση.

70. Η υπογραμμισμένη φράση «*qui bellum adversus Persen regem gerebat...*» να αντικατασταθεί από άλλη ισοδύναμη (απάντηση: *...contra Persen, ... cum Perse*) (Βιβλίο καθηγητή) [Η εναντίωση εκφράζεται με τις προθέσεις *contra* + αιτιατική, *adversus / adversum* + αιτιατική, *cum* + αφαιρετική]

71. *Ubi in Italia fuit*: να μετασχηματίσετε την πρόταση έτσι ώστε να δηλώνει μία υποκειμενική σχέση αιτίου – αιτιατού (απάντηση: *cum in Italia fuisset*, εισαγωγή με τον ιστορικό *cum*, προκειμένου να δηλωθεί η σχέση αιτίου – αιτιατού).

72. Να αντικατασταθεί η αντωνυμία *neminem* από ισοδύναμη, (απάντηση: *illi quemquam non viderant...* Η αντωνυμία *nemo* χρησιμοποιείται κυρίως σε προτάσεις που δεν έχουν άλλη άρνηση, ενώ η αντωνυμία *quisquam, quicquam*=κάποιος, χρησιμοποιείται σε πρόταση με

- άρνηση). Μετατροπή της πρότασης σε καταφατική: *illi quemquam viderant*.
73. *Eum latentem adgnovit*: να αποδοθεί η κατηγορηματική μετοχή με ισοδύναμο τρόπο (απάντηση: *ισοδυναμεί με ειδικό απαρέμφατο: eum latere adgnovit*).
74. Να επιφέρετε τις αναγκαίες αλλαγές ώστε η χρονική πρόταση να δηλώνει παράλληλη διάρκεια: *Ab his in castra delatus est tristis et trepidus, dum obvia turba quasi moriturum eum miseratur* (απάντηση: *Ab his in castra delatus est tristis et trepidus, dum / quamdiu / quoad obvia turba quasi moriturum eum miserabatur* (ή *miserata est*).
75. *Cui Atreus nomen est*: στην έκφραση *est nomen alicui* το όνομα κάποιου (*Atreus* στην προκειμένη περίπτωση) τίθεται είτε σε ονομαστική είτε σε δοτική, λόγω έλξης από τη δοτική προσωπική. Άρα ισοδύναμη εκφορά: *cui Atreo nomen est*.
76. *Incredibile auditu*: να αντικατασταθεί το σουπίνο από ισοδύναμο γερούνδιο και να αναλυθεί σε ισοδύναμη αναφορική πρόταση. [Απάντηση: *incredibile ad audiendum* (όταν η εμπρόθετη αιτιατική γερουνδίου εξαρτάται από επίθετα, εκφράζει αναφορά. Ανάλυση σε δευτερεύουσα αναφορική πρόταση: *quod est incredibile auditu*)]
77. Να αντικαταστήσετε το επίρρημα *cupide* από ισοδύναμο επίθετο: (*Praedones*) *cupide Scipionis dextram osculati sunt* [απάντηση: (*Praedones*) *cupidi Scipionis dextram osculati sunt*]
78. *Qui aut ea ...dissimulent*: να αποδοθεί η δευτερεύουσα πρόταση με ισοδύναμο τρόπο [απάντηση: *ut ei aut ea dissimulent*]
79. *Non credendo*: να αντικαταστήσετε το γερούνδιο με τροπική μετοχή [*non credentes*]

Εκδόσεις schooltime.gr
Τηλ.: 6977554086
e-mail: info@schooltime.gr
website: www.schooltime.gr

